

Ministerie van EZ &K

Den Haag

Warmtewet 2020

30 juli 2020

Opmerkingen bij het concept van de warmtewet 2020

Ik citeer:

Het doel van de voorliggende Wet collectieve warmtevoorziening is om

- het draagvlak voor het product warmte,
- het vertrouwen in de markt en
- de bereidheid om te investeren in duurzame collectieve warmte, te vergroten.

Specifiek wordt met het wetsvoorstel het volgende nagestreefd:

- (i) groei van collectieve warmtesystemen door nieuwe spelregels (marktordening);
- (ii) transparantie in de tariefstelling;
- (iii) aanscherpen van vereisten voor leveringszekerheid;
- (iv) zeker stellen van de verduurzaming.

Ter overweging

Alvorens te komen tot een herziening van de huidige warmtewet is het wellicht beter allereerst naar contouren van de toekomstige energievoorziening te kijken.

Belangrijk onderdeel van de transitie naar een duurzame (is een broeikas-vrije) energievoorziening is het rijks-voornemen het gebruik van (Nederlands) aardgas af te bouwen. Als mogelijk vervanging van aardgas voor ruimteverwarming (ic woningen en bedrijfsgebouwen) is de inzet van afval-warmte uit de industrie een denkbare optie. Er zijn nog vele andere mogelijkheden.

Welke condities zijn voorwaardelijk om zo'n systeem-transitie denkbaar te maken?

Het begint met het gehanteerde marktmodel.

(Impliciet) wordt ervan uitgegaan dat warmte levering onderdeel moet zijn van private ondernemingen. Daarbij past een zekere mate van toezicht om te voorkomen dat marktmacht tot hoge prijzen en slechte service kan leiden. Er zijn vele argumenten om dit marktmodel voor energie niet al te rigide als enig mogelijke model te aanvaarden.

De eerste is dat er geen sprake kan zijn van een echte markt. Al langer wordt onderkent dat er altijd sprake is van marktmacht (monopolie) waarbij de keuzevrijheid van huishoudens en bedrijven feitelijk een illusie is. Om dit effect in te dammen is met de splitsingswet zo'n zwaar toezichtstelsel ingericht (voor elektriciteit, gas en warmte) dat in de praktijk elke innovatie wordt gesmoord.

Het is echter ook mogelijk te erkennen dat er geen markt mogelijk is en de wettelijke basis daarop in te richten. Dan kan worden volstaan met een lichte vorm van toezicht. Bijkomend is dat dit toezicht door gekozen organen kan plaatsvinden waardoor tevens tegemoet gekomen kan worden aan de wens dat ook toezicht onder enige democratische controle moet staan.

Een tweede argument is dat wordt uitgegaan van aparte wetgeving en apart toezicht voor warmte, aardgas en elektriciteit. In het licht van de noodzakelijke transitie van de energievoorziening lijkt dit een weinig toekomst vaste benadering. Bij de noodzaak tot een lagere uitstoot van broeikasgassen hoort zowel een sterke afname van de inzet van fossiele grondstoffen, een meer duurzame productie van de grondstoffen (denk aan zon, wind en aardwarmte), een andere inrichting van de omzettingketens om verliezen in deze ketens te reduceren cq de afvalstromen te benutten en het gebruik van energie, in welke vorm dan ook, te beperken.

Essentieel is hierbij dat de eindproducten, kracht, licht, warmte, vervoer, op een telkens wisselende manier geproduceerd gaan worden en deels uitwisselbaar zijn. Per situatie wordt door de gemeente een keuze gemaakt, en dan direct voor zeer lange tijd. Elektriciteit wordt ingezet om warmtepompen aan te drijven die voor warmte zorgen of de productie van waterstof, dat aardgas kan vervangen, direct uit wind. Het onderscheid wordt in de voortbrengingsketens steeds diffuser waarbij aan de kant van de eindklant de verschillen steeds minder relevant worden, die heeft niets te kiezen. Het zou daarom beter zijn met één energiewet de contouren te schetsen voor de energievoorziening 2040 Of 2050.

Een derde argument is dat de energietransitie in zeer belangrijke mate de opdracht is geworden voor de gemeentes. Overweging is dat juist gemeentes, samen met hun inwoners en bedrijven, het beste in staat zijn de mix van lokale vraag, aanbod en mogelijkheden met elkaar in balans is te brengen. De warmtewet zal dit proces maximaal moeten faciliteren. Op dit punt zie ik , met de rigide één optie benadering voor alle situaties, niet veel goede impulsen.

Het vierde argument is dat in het huidige economische model de kwaliteit van de omgeving (lucht, water, geluid, stof ed) geen rol speelt en dus in de modellen geen waarde vertegenwoordigen. Deze zeer beperkte economische visie bevordert verspillingen, maskeert de mogelijkheden van een meer afgewogen systeemkeuzes en hindert innovaties.

Als vijfde argument kan dienen dat de marktwerking ernstig wordt gehinderd door de grote verschillen in heffingen en belastingen voor de burgers en de bedrijven, tussen de bedrijven onderling en tussen de diverse producten. Zo is het voor de burger, indien hij over de mogelijkheden kan beschikken, voordelig om zonnepanelen te installeren. Voor bedrijven die veel energie gebruiken is dat echter anders door de lage kosten van energie. Daar zie je juist dat veel bedrijven, hoewel daar goede mogelijkheden voor zijn, niet investeren in uitstoot-verlagende maatregelen.

Bedrijfsmatig

Vanuit bedrijfsmatig oogpunt zijn daarnaast een aantal bemerkingsen te maken. Een paar.

De 'Haagse' denkwijze dat een analyse van een keten met zijn delen impliceert dat deze delen ook los van elkaar moeten worden georganiseerd is dringend aan herziening toe.

- 1 Met het opsplitsen van de keten verdwijnt de regie over de keten. Dit effect is fraai te zien in juist de energievoorziening. Met het opsplitsen van de oude energiebedrijven is ook de regie verdwenen en is het nu heel lastig geworden de energietransitie te organiseren. In feite de situatie van rond 1900 met dezelfde oplossing: terug naar de gemeentes (en provincie).
- 2 Bedrijven trachten hun bedrijfsrisico's te verminderen door:
  - streven naar beheersing van de gehele keten

- risicospreiding door meerdere producten te leveren
  - opkopen van potentiële concurrenten
- Deze mogelijkheden tot beperking van de risico's worden in de wet geblokkeerd.

3 Financiering

Naarmate een onderneming aan grotere risico's wordt blootgesteld neemt de prijs van (extern) kapitaal toe. Opsplitsen van de keten en beperken van het productportfolio, zoals in de wet voorzien, vergroot de kosten van kapitaal en daarmee de lasten van de buigers.

4 Een Warmtebedrijf is een lokale activiteit, met hoge investeringskosten en een zeer gecompliceerde aanleg, zeker in bestaande situaties.

5 De voorziene exploitatie periode van 25 jaar is, gelet op de technische levensduur van de activa, te kort. Daarmee worden de jaarlijkse lasten, en dus de noodzakelijke tarieven, hoger dan eigenlijk noodzakelijk.

Daarom:

Bezien we het concept wetsvoorstel in de context van bovenstaande opmerkingen en de doelstellingen van het wetsvoorstel dan zie ik geen argumenten waarop de vergroting van het draagvlak, het vertrouwen van de markt en de bereidheid om te investeren in collectieve warmte is gebaseerd.

De genoemde specifieke doelen, hoe nastrevenswaardig deze ook zijn, hebben daarom, indien een succesvolle energietransitie wordt geogd, weinig kans van slagen.

indien we de al jaren gaande klimaatverandering en de klimaatakkoorden cq klimaatwet echt serieus gaan nemen en dat beleidsmatig willen funderen in concrete en effectieve maatregelen, vooral organisatorische, dan is deze concept Warmtewet nu al een fossiel. Slecht doordachte oplossingen voor in de echte wereld niet of amper bestaande vraagstukken.

Uw 3 vragen tonen aan dat de door u nu ingeslagen route heilloos is. Regels zijn er al in overvloed. Toezicht met eigen wetgeving (en zonder enige democratische controle) ook. Helaas de verkeerde.

Er staat eigenlijk maar één weg open: helemaal opnieuw beginnen.

En dan eerst op systeemniveau. Voor de verandering zonder lobby- en belangenclubs als VNO.

Lastig maar de klimaatveranderingen zijn voor Nederland nog veel lastiger.